

במדבר
חוקת
יבדל'א¹

פרשת חוקת פותחת בעניין פרה אדומה, שהוא מן המצוות הקשות ביותר להבנה, שניתנו לעם ישראל. המדובר הוא על הצורה שבה אדם יכול להיטמא מן הטומאה הקשה ביותר – טומאת מת. כל אדם שבא במגע עם מת, הזיז אותו, או אפילו היה איתו תחת גג אחד, נטמא בטומאה שאורכה הוא 7 ימים לפחות. כדי להיטהר מטומאה זו, עליו לעמוד לפני כהן, שיזה עליו ביום השלישי וביום השביעי, אפר שנלקח משריפת פרה אדומה, תחת הרבה תנאים מגבילים². אך מלבד הבנת מהותה של הפרה האדומה, מטרידה גם השאלה, מה עושה כאן הפרשיה הזו? באמצע סיפורי המדבר, צצה לה פתאום פרשיה הלכתית טהורה, שאינה קשורה לכאורה למה שבא לפנייה או לאחריה.

נראה שאת התשובה ניתן למצוא ברצף האירועים אותו מתארת התורה, מייד לאחר הפרשיה הזו:

- וַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרִים... וַתִּמַּת שָׁם מֵרִים וַתִּקְבַּר שָׁם:
 - וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן... לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם:
 - וַיִּמַּת אֶהֱרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הַהָר וַיִּרְדּוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן הָהָר:
- שלושת המנהיגים הגדולים של עם ישראל, מסתלקים בתקופה קצרה. מרים מתה, משה ואהרן חוטאים ומתבשרים כי ימותו במדבר, ולא יכנסו לארץ, ואהרן אכן נפטר זמן קצר לאחר מכן. התחושה של העם היא ודאי קשה ביותר. מדובר על הדור החדש, זה שהכיר את שלשת המנהיגים הללו, במשך כל חייו כמעט, ולאורך כל המסע במדבר. פתאום הם נעלמים, והחלל שנפער, קשה למילוי.

גדלותם של המנהיגים הללו, והעובדה שהדור מכיר רק אותם, עלולה להביא לתחושה שמדובר במנהיגים חסרי תחליף, ולקושי אמיתי להכיר במותם. כיצד יתכן שאנשים נערצים כאלו מתים? במצב כזה, עלולות להתפתח תיאוריות הרסניות, המתייחסות אל המוות בצורה מעוותת. כדי לרכך את הקושי הנפשי והמחשבתי במותם של אנשים נערצים כאלו, עלולה להיווצר תיאוריה כאילו המוות הוא משאת הנפש של כולנו.

מחשבה כזו עלולה ליצור כיוונים הרסניים, כגון שאיפה לסיים את החיים מוקדם ככל האפשר, או קידוש המתים על חשבון החיים.

לשם כך, מקדימה התורה את פרשת אדומה ובה ההכרה הברורה כי המוות כרוך בטומאה, החמורה ביותר מכל הטומאות³. על ידי כך היא מדגישה את הצורך לדבוק בחיים, ולהתרחק מן המוות עד כמה שהדבר ניתן.

בנוסף לכך, פרשת אדומה איננה מובנת כלל ועיקר על ידי הוגי הדעות בכל הדורות. על ידי כך מדגישה התורה כי אי הבנה, הייתה ותהיה כרוכה בחייו של האדם תמיד, ואין לתת, גם לתופעות כאלה, לערער אצלנו את האמונה, ואת הכרת המציאות.

במיוחד בזמנים בהם ניתנת לעיתים חשיבות למתים על חשבון החיים, יש לזכור את המסר החשוב של פרשת אדומה ומותם של הצדיקים – פִּי לְכָלֵב חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת (קהלת ט) החיים - יהיו מי שיהיו, עדיפים על המתים - יהיו אשר יהיו.

שבת שלום
יעקב (יוקי) מאיר

¹ יבדל לחיים ארוכים

² היום לא מצוי בדינינו אפר פרה אדומה, ואף לא פרה אדומה שעומדת בכל התנאים, ולכן רובנו ככולנו טמאי מתים.

³ הרמב"ן בהסברו למושג הטומאה, קובע כי סיבת כל הטומאות היא מוות, סופי או חלקי.